GENERALUL IACOB ZADIK ÎN BUCOVINA (II)

ION FILIPCIUC

Motto: „Istoria este povestirea faptelor false prezentate drept adevărate, spre deosebire de fabulă, care este povestirea faptelor adevărate, prezentate drept false" (Voltaire).

General Iakob Zadik in der Bukowina (II)

(*Zusammenfassung*)[*]

Von der Absicht ausgehend, einige Fehler aus der Studie Anghel Popas *General Iakob Zadik und die Bukowina. Unveröffentlichte Dokumente* zu berichtigen, präsentiert der Verfasser historische Daten über die Tätigkeit des Generals in der Bukowina im Herbst 1918.

Die Befreiung oder die Eingliederung der Bukowina in das Königreich Rumänien erfolgte nicht nach einem vorher erarbeiteten strategischen Plan, demgemäss die rumänische Armee, aus einem gewissen Punkt losgehend – mit Hilfe des Hauptquartiers oder des Generalstabs der achten, sich unter dem Kommando des Generals Iakob Zadik befindenden Division – die administrativ-politischen Zentren der Bukowina erreichte. Stattdessen hat man spontan reagiert: in einer kurzen Zeit, zwischen dem 24. Oktober/6. November und dem 31. Oktober/13. November, dem Wunsch der Bevölkerung entgegentretend, haben diese von einander sehr entfernt liegenden Zentren, obwohl nicht gleichzeitig, trotzdem einheitlich gehandelt und die Vereinigung des ganzen rumänischen Volkes unter einem einzigen Führer, dem König Ferdinand verwirklicht.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Bukowina, Iakob Zadik, rumänische Truppen.

Adesea, îndată ce răsfoim câteva pagini dintr-o evocare a unei personalităţi din istoria şi cultura poporului român, avem duioasa îngăduinţă de a da crezare, dacă nu chiar absolută, măcar aproximativă, poetului Vasile Alecsandri pentru sublima butadă că „românul s-a născut poet". Că s-a născut aşa, încă n-ar fi nimic rău, dar, în multe cazuri, pe cât înaintează în vârstă, poezia îl copleşeşte în aşa măsură, încât, şi

[*] Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXIII**, *1* (46), p. 227–251, Rădăuți–Bucureşti, 2016

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

în privinţa unor fapte istorice bine documentate, porneşte să fantazeze cu abilitatea depănării isprăvilor lui Făt-Frumos.

Astfel, memorialistul Vasile Arimia[1] oferă generoase amintiri ale generalului Gheorghe Zaharia, între altele şi despre generalul Iacob Zadik: „Când am pregătit volumele de documente *1918 la români*, am discutat mult cu generalul Gheorghe Zaharia despre unii oameni de seamă care au participat la actele Marii Uniri din 1918. Între aceştia, mi-a povestit o întâmplare din viaţa generalului Iacob Zadik, comandantul Diviziei a 8-a române. Acesta, la chemarea Comitetului Naţional Bucovinean, «din înalt Ordin al M. S. Regelui Ferdinand, a păşit pe pământul Marelui Voievod Ştefan pentru a ocroti viaţa, avutul şi libertatea locuitorilor de orice neam şi credinţă, împotriva bandelor de criminali care au început opera lor de distrugere în frumoasa noastră ţară»”[2].

Acest luptător al Marii Uniri, după 1944, ca mulţi alţi generali români, pentru că a fost ofiţer al Armatei Regale Române, făcând parte din burghezia şi moşierimea română, a suferit persecuţii impuse de regimul comunist.

Domnul general Gheorghe Zaharia mi-a povestit că într-o zi a fost chemat de Emil Bodnăraş, care făcea parte din conducerea partidului comunist, şi întrebat ce ştie despre generalul Zadik. Tovarăşul Zaharia i-a răspuns că nu ştie mai nimic, dar crede că este mort de mult, că nu s-a mai auzit nimic de el.

Bodnăraş i-a spus:

– Tovarăşe Zaharia, generalul Zadik trăieşte.

Mirat, Zaharia zice:

– Tovarăşe Bodnăraş, nu cred că mai trăieşte.

– Tovarăşe Zaharia, eu am vorbit cu dânsul şi iată în ce împrejurări. Într-o zi, m-am dus la Mănăstirea Bisericani din Piatra Neamţ. Din oraş şi până la mănăstire nu este nici un mijloc de transport, aşa că am luat o trăsură. Nu-l cunoşteam pe căruţaş. Pe drum, la un moment dat, căruţaşul îmi zice: «Domnule general, amândoi suntem foşti generali». «Cum, dumneavoastră aţi fost general?» «Da, domnule Bodnăraş. Eu sunt generalul Zadik, dacă cumva aţi auzit de mine». După aceasta nu am mai discutat nimic. De aceea v-am chemat, să vă rog să numiţi un colectiv să se ducă la Piatra Neamţ, să-l caute pe căruţaş, să se documenteze despre situaţia lui şi să faceţi un raport.

Am rămas mişcat de cele ce-mi spunea tovarăşul Bodnăraş, pentru că noi, veteranii, nu ştiam nimic. Acest om nu a făcut niciun memoriu. Am format un colectiv din trei cercetători de la institut şi am trimis la Piatra Neamţ. Acolo, nici comitetul judeţean de partid nu ştia nimic.

---

[1] Vasile Arimia, *Popasuri pe drumurile vieții*, Târgu-Jiu, f. ed., 2013, p. 327–330.

[2] Vasile Arimia, Ion Ardeleanu, Constantin Botoran, *Cartea neamului. Marea Unire de la 1918: documente istorice*, București, Editura Globus, 1993, p. 150–151.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

– Colectivul nostru şi-a făcut treaba. De cele ce am aflat, tovarăşe Arimia, am rămas de-a dreptul impresionat. După 1944, i-a fost luată casa, avea proprietate personală, i s-a tăiat pensia şi, pentru a putea trăi, s-a făcut birjar, cumpărându-şi o căruţă şi doi cai. Cu aceştia servea cetăţenii din oraş. Niciodată nu s-a plâns, niciodată nu a spus că el a fost general. A îndurat totul cu speranţa în Dumnezeu, că poate i se va rezolva şi lui situaţia.

Cu materialul făcut de colectiv, la care am adăugat câteva propuneri, m-am prezentat la Bodnăraş. A citit şi el raportul şi i-a dat telefon lui Ceauşescu, că trebuie să vină să-i raporteze.

Nici lui Ceauşescu nu-i venea să creadă cele ce scria în raport, mirându-se cum un general român, luptător pe front şi pentru Marea Unire, să ajungă birjar într-un oraş. A aprobat imediat raportul nostru. În acest raport am propus să i se redea casa proprietate, dar, mai întâi, să se facă reparaţiile necesare. Să i se revadă situaţia cu pensia şi să-i recalculeze şi din urmă. Şi alte măsuri.

Şi, fără să-i comunicăm nimic, s-a trecut la îndeplinirea măsurilor.

Când a auzit că se fac reparaţii la casa lui, mereu trecea pe acolo, interesându-se cine se va muta în casa lui. Dar nimeni nu ştia.

După vreo câteva săptămâni, când totul a fost gata la Piatra Neamţ – zicea Zaharia –, s-a dus Bodnăraş şi, împreună cu primul secretar şi organele locale, l-a chemat pe generalul Zadik şi i-a predat casa. Surpriza a fost mai mare şi dânsul foarte mulţumit. Numai că, nu mult după aceea, viaţa lui a luat sfârşit. Dar cel puţin şi-a văzut rezolvată problema.

Şi eu discutam cu domnul general Zaharia câţi vor mai fi în situaţia lui Zadik, mai ales cei care au participat la cel de-al Doilea Război Mondial. Dânsul îmi spunea că au primit multe memorii la veteranii de război, dar că nu le poate rezolva, că nu depinde de dânşii.

A fost o perioadă grea pentru foştii luptători din cele două războaie mondiale, ignoraţi şi, aş zice, pedepsiţi de regimul comunist. Aşa este când alţii dispun de soarta ţării. Se pare că politicienii români nu au tras şi nu trag învăţăminte din istorie”[3].

Autorul face trimitere la *Drama generalilor români. 1944–1964* [4], de Alesandru Duţu şi Florica Dobre, precum şi la cartea col. (r) Constantin Ispas, *Nemuritorii: generali gorjeni, valori ale neamului românesc*[5], fără să menţioneze că, la vremea alcătuirii acestor pagini, generalul Iacob Zadik trăia şi ar fi putut furniza amănunte.

[3] *Ibidem.*

[4] Alesandru Duțu, Florica Dobre, *Drama generalilor români. 1944–1964*, București, Editura Enciclopedică, 1997.

[5] Constantin Ispas, *Nemuritorii: generali gorjeni, valori ale neamului românesc*, vol. I–IV, Târgu-Jiu, Editura Centrului Județean al Creației Gorj, 2002.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

*

Episodul este demn de pana prozatorului Anton Bacalbaşa, care ar fi scris o veritabilă capodoperă, de-ar fi avut şansa istorică să lucreze în Armata R.P.R., şi poate că ar fi introdus şi o oarecare logică în cursul epic. Deocamdată, ar fi de lămurit câteva amănunte:

1) Unde a trăit generalul Iacob Zadik în anii de după al Doilea Război Mondial: în Piatra Neamţ, în Bucureşti sau în altă localitate din România?

2) Casa în care a locuit generalul Iacob Zadik, din Aleea Alexandru, Nr. 8, Bucureşti, a fost sau nu obiectul unui abuz administrativ după naţionalizarea din 11 iunie 1948?

3) Ce ordine şi medalii şi cu ce prilej i s-au conferit generalului Iacob Zadik în vremea regimului comunist din România?

4) Pentru a i se acorda asemenea onoruri, firește că forurile politice şi militare îşi întocmeau o situaţie documentară cu probe indubitabile.

5) În anul 1967, generalul Iacob Zadik dă mărturie despre luptele la care a participat în urmă cu cincizeci de ani, pe frontul de la Mărăşeşti. Nu a fost informat generalul Gheorghe Zaharia de aceste mărturii? Nu le-a citit la vremea cuvenită? Colectivul de cercetători, pus la treabă de către tovarăşul general Zaharia, nu i-a raportat că în ziarul „Scânteia” au apărut câteva aspecte din luptele în care a fost implicat generalul Iacob Zadik?

6) Cum deocamdată nu avem răspunsuri la asemenea nedumeriri, cititorul este îndrituit să observe doar că:

a) ignoranţa generalului Gheorghe Zaharia, în legătură cu faptele de arme săvârşite de generalul Iacob Zadik şi, mai cu seamă, în privinţa traiului din ultima parte a vieţii acestui veteran al Primului Război Mondial, este de-a dreptul infantilă;

b) lipsa de curiozitate ştiinţifică şi indiferenţa camaraderească a generalului Gheorghe Zaharia, întrucât nu se învredniceşte să facă investigaţii directe şi îşi trimite subordonaţii într-o asemenea misiune, intră în domeniul anecdoticii;

c) raportul ar trebui să se afle arhivat şi înregistrat într-un set de documente, dat fiind faptul că de soarta generalului Iacob Zadik se interesa chiar conducerea superioară de partid şi de stat.

7) Curiozitatea ştiinţifică şi interesul oficial puteau fi uşor astâmpărate prin consultarea *Cărţii de telefoane* din municipiul Bucureşti, anii 1967–1970; apoi, documentele de proprietate ale casei din Aleea Alexandru, Nr. 8, sector I, Bucureşti, sau dosarul de la Casa de Pensii, de unde se poate afla ce pensie avea generalul Iacob Zadik în anii 1940–1944, 1945–1950, 1960 şi 1970, spre a ne da seama cu ce sumă îşi permitea să cumpere o căruţă şi doi cai… Deoarece e cam greu de închipuit că îşi hrănea caii din ceea ce câştiga cu birjăreala! Dar cum se face că nici caii şi nici trăsura nu au fost rechiziţionate la colectiva din Piatra Neamţ?

În fapt istoric, vila din Aleea Alexaandru, Nr. 8, confiscată după instaurarea dictaturii proletariatului în R.P.R., nu a fost retrocedată nici când trăia proprietarul, general Iacob Zadik, şi nici măcar urmaşilor săi, după decembrie 1989!

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

*

Teoria probabilităţilor ca doi generali – unul din Primul Război Mondial, celălalt din înverşunata luptă de clasă din România postbelică – să se întâlnească în aceeaşi căruţă nu poate demonstra decât cum se alcătuieşte o minciună cazonă.

Evident că generalul Emil Bodnăraş făcea excursii de agrement sau chiar culturale, dar e cam greu de închipuit că mergea *per pedes apostolorum*. La Câmpulung, unde i-a trăit mama, venea cu un mic avion de două locuri, condus de pilotul Gheorghe Ghiliceanu, feciorul profesorului Ioan Bileţchi-Albescu, care l-a avut elev pe Emilian Bodnăraş în anii şcolarităţii de la Câmpulung, 1922–1924.

Alt aspect problematic este faptul că Mănăstirea Bisericani, de lângă Piatra Neamţ, era transformată în anii socialismului biruitor în azil de bătrâni. Să fi fost internată mama lui Emil Bodnăraş acolo şi fiul cel grijuliu să o fi vizitat incognito?

De observat apoi amănuntul că cei doi generali nu mai au ce-şi vorbi tot drumul, pe distanţa de vreo 5 kilometri… Să fi fost generalul Iacob Zadik un simplu măturător de stradă şi nu s-ar fi coborât să schimbe o vorbă cu un general ridicat fulgerător în grad, fie şi numai pentru victoria arestării mareşalului Ion Antonescu.

Nu cunoaştem ce fapte de arme are la dosar generalul Gheorghe Zaharia, între ce ani a trăit, unde şi-a făcut studiile militare, în ce unitate şi-a configurat pregătirea de luptă şi politică, dacă a lucrat într-un cadru operativ sau a fost un simplu birocrat.

Ţinta evocării sale despre generalul Iacob Zadik nu este de a-l salva pe eroul nedreptăţit de orânduirea socialistă, ci de a-l învălui într-o aură legendară pe binefăcătorul ministru al Apărării Naţionale; e vorba, în fapt, de un echilibru spornic snoavelor populare, unde un luptător învederat împotriva cotropitorului (german) şi un luptător (problematic) pe frontul dreptăţii socialiste, adică Emil Bodnăraş, care, din păcate pentru istoria neamului românesc, anterior povestirii, n-a fost pe niciun front din cele două Războaie Mondiale. Avem însă şi un comandant suprem, care dă avizul pozitiv şi hotărâtor raportului întocmit de colectivul celor trei cercetători galonaţi, care fac investigaţii la faţa locului – în Piatra Neamţ? în Bucureşti? unde era casa generalului Iacob Zadik? – sau doar în arhive şi documente de stare socială.

Cine a fost, însă, Emil Bodnăraş? Născut la 10 februarie 1904 şi botezat ulterior cu numele Emilian, în Iaslovăţ, judeţul Rădăuţi (după alte surse, în Colomea, Galiţia), din părinţii Elisaveta (născută Müller), casnică, şi Ioan Bodnăraş, funcţionar al primăriei, însărcinat cu strângerea impozitelor de la contribuabilii satului. După câţiva ani, familia se stabileşte în Câmpulung Moldovenesc, pe Frantzenstrasse, Nr. 111 (ulterior Str. Regele Carol II, Str. 7 Noiembrie, iar astăzi Str. Transilvaniei), unde se naşte Emanoil (Manole, în 19 iulie 1909) şi apoi Aurel. În acest orăşel de munte, copiii fac şcoala, Emilian Bodnăraş absolvind Liceul „Dragoş Vodă”, cu lucrarea de licenţă *Eminescu şi concepţia sa filosofică*, în iunie 1924, an în care moare şi Ioan, tatăl familiei.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Emil Bodnăraş urmează Şcoala de Ofiţeri de Artilerie din Timişoara, încheiată în 1927, după care este încadrat cu gradul de sublocotenent în Regimentul 12 Artilerie Sadagura, Cernăuţi, absolvind peste trei ani, ca şef de promoţie, Şcoala Specială de Ofiţeri. În 1932, dezertează, însă, din armata română, singurul indiciu fiind înregistrarea sub numele Grigore Iliescu, în 15 februarie 1932, la Hotelul Patria din Hotin, şi urmele rămase pe gheaţa râului Nistru, pe unde a trecut în U.R.S.S.

La Moscova, este recrutat în Şcoala Superioară de Servicii Speciale, adică spionaj, de unde se întoarce, în 1935, în România şi este recunoscut la Galaţi sau Brăila, arestat şi condamnat la 10 ani de muncă silnică. Cu acest „palmares", îl aflăm, în 1940, membru al P.C.R. şi apoi, în 1942, eliberat din închisoarea din Caransebeş.

Noaptea de 23 august 1944 îl găseşte pe Emil Bodnăraş la datorie, adică în grupul celor care-i arestează pe Ion Antonescu şi pe Mihai Antonescu, ceea ce îi va asigura, în 1945, calitatea de membru în Comitetul Central al Biroului Politic al P.C.R.

În 5 noiembrie 1947, cu gradul de general-colonel, Emil Bodnăraş este numit ministrul Forţelor Armate, unde slujeşte cu zel până în 4 octombrie 1955. Mai departe, funcţiile supreme curg fără obstacole: ministru al Transporturilor şi Comunicaţiilor, între 20 martie 1957 şi 25 aprilie 1959; vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, din 20 august 1954 până în 4 octombrie 1955, şi, după o pauză de doi ani, din 20 martie 1957 până în 11 martie 1965; prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, din 18 martie 1965 până în 8 martie 1967, şi vicepreşedinte al Consiliului de Stat între 1967 şi 1976.

Emil Bodnăraş moare în ziua de marţi, 24 ianuarie 1976, în Bucureşti şi este înmormântat, după dorinţa testamentară, şi ritual ortodox, în cimitirul satului Iaslovăţ, judeţul Suceava[6].

În sfârşit, pentru o sumară documentare, pentru colectivul de cercetători trimişi de generalul Gheorghe Zaharia pe urmele căruţaşului Iacob Zadik la Piatra Neamţ, era suficientă lectura unei mărturii cu titlul *Mărăşeşti*, făcută de centenarul veteran general în ziarul „Scânteia", în ziua de sâmbătă, 12 august 1967: „Prin durata, amploarea şi intensitatea ciocnirii, bătălia din câmpia Mărăşeştiului s-a înscris în istorie ca cea mai însemnată înfruntare de forţe de pe frontul român în timpul Primului Război Mondial.

Comandamentul Puterilor Centrale plănuise ca printr-o puternică ofensivă dezlănţuită în două direcţii principale – de-a lungul Văii Siretului (unde avea să se desfăşoare bătălia de la Mărăşeşti) şi de-a lungul Văii Trotuşului (unde avea să se desfăşoare bătălia de la Oituz) – să prindă într-un cleşte Armata Română. Realizarea acestui plan ar fi însemnat dezastrul celor mai importante forţe militare

[6] Cf. Ion Cristoiu, *Enigma Bodnăraş*, în „Historia", Bucureşti, anul V, nr. 51, martie 2004, p. 58–69, şi Vasile Sfarghiu, Otilia Sfarghiu, Doru Guşu, *Emil Bodnăraş şi Câmpulungul Moldovenesc*, Botoşani, Editura Axa, 2008, p. 21–42.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

ale frontului român. În vederea ofensivei, Grupul de armate al feldmareşalului Mackensen a fost întărit cu câteva divizii aduse de pe alte fronturi. Armata a IX-a, destinată să acţioneze la vest de Siret, pe direcţia Focşani–Mărăşeşti–Adjud, era alcătuită din 11 ½ divizii (din care două austriece şi restul germane), cuprinzând 102 batalioane de infanterie, 24 de companii de pionieri, 10 escadroane de cavalerie, o escadrilă de aviaţie.

Armamentul ei era foarte puternic: 1 135 [de] mitraliere şi o artilerie formată din 365 [de] guri de foc, de diferite calibre. Acestor forţe li s-au opus între 6 şi 22 august 1917, 11 divizii de infanterie aliate (din care 8 româneşti), 3 ½ divizii de cavalerie (din care 2 ½ române), 138 [de] baterii de câmp, 26 [de] baterii grele, un grup aero. Datorită faptului că multe din unităţile de infanterie rusă erau însă cu efectivele înjumătăţite, raportul de forţe era favorabil germanilor. Am participat ca şef de stat major al Armatei I Române – căreia, alături de Armata a II-a, i-a revenit sarcina de a-l înfrunta pe inamic şi a zădărnici planurile lui ambiţioase – la pregătirea şi desfăşurarea primei părţi a bătăliei de la Mărăşeşti.

Ofensiva inamicului de-a lungul Văii Siretului s-a dezlănţuit în dimineaţa zilei de 24 iulie 1917 printr-un puternic bombardament de artilerie. Obuze de diferite calibre, grenade, şrapnele cădeau ca [o] ploaie de foc peste poziţiile noastre, care, totodată, erau învăluite în pâcla groasă a gazelor asfixiante. Inamicul a reuşit să rupă frontul pe o lungime de circa 10 kilometri în sectorul apărat de trupele Diviziei 34 Ruse. Imediat, Marele Cartier Român a hotărât astuparea spărturii făcute în bariera ce apărase, timp de 6 luni, ultimul teritoriu românesc neocupat. Unităţi ale Diviziei 3 Infanterie Române au primit ordin să treacă pe malul drept al Siretului. Către seară, acestea au reuşit să oprească înaintarea duşmanului.

Urmează zile de încleştare supremă cu trupele cotropitoare. Atacurile duşmane se îndreaptă asupra punctelor: Bisigheşti, Moara Albă, Moara Roşie şi satul Doaga. Între cele două linii potrivnice, bombardamente[le] de artilerie ridică nori uriaşi de fum; la adăpostul acestei sinistre perdele protectoare, se fac adăposturi şi sunt aduse rezervele în linia de foc. Lupta reîncepe. Căldura e înăbuşitoare. Şiroaie de sudoare brăzdează feţele înnegrite ale ostaşilor. Gazele orbesc şi îneacă respiraţia.

Îmi stăruie în minte numeroase fapte de arme săvârşite în acele zile de ostaşii români. Înălţătoare pilde de eroism colectiv [!] A intrat în legendă vestitul contraatac la baionetă dat de vitejii ostaşi ai Regimentului 32 „Mircea”. Împrejurarea a făcut să mă aflu atunci în raionul de luptă Moara Albă, unde se găsea în apărare şi acest regiment. Venisem tocmai de la postul de comandă al eşalonului operativ al Armatei I, pentru a face o recunoaştere, în vederea unor remanieri ale dispozitivului trupelor noastre, când am fost înştiinţat de declanşarea neaşteptată a acestui contraatac fulgerător al infanteriştilor noştri – „fantomele albe”, cum i-a denumit chiar duşmanul, deoarece, lepădându-şi raniţele, căştile şi

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

hainele, porniseră la luptă numai în cămăşi. Îngrozit, inamicul s-a retras cu pierderi grele.

Socoteala «de acasă» a imperialiştilor germani nu s-a potrivit cu cea din târg. Ei atacă zile şi nopţi în şir, când la dreapta, când la stânga, când în centrul frontului nostru, în speranţa că vor găsi puncte mai slabe, dar pretutindeni, în faţa lor, se înalţă o rezistenţă de fier, nebănuită şi de nebiruit. Valea Şuşiţei Seci, linia ferată Mărăşeşti–Cosmeşti sunt apărate cu preţul unor grele jertfe. Cad eroic comandanţi de regimente, de batalioane, comanda companiilor fiind luată de sublocotenenţi, a plutoanelor de sergenţi.

Pentru a da o lovitură decisivă, Mackensen a ales porţiunea de front român cuprinsă între Panciu şi Mărăşeşti, apărată de Diviziile 8, 13 şi 16 Infanterie Române. El constituie în acest scop un grup de atac alcătuit din cinci divizii, sub comanda generalului von Morgen. Îndreptate împotriva a numai trei divizii româneşti, acestea aveau, desigur, o mare superioritate numerică. Mareşalul german era sigur că ziua de 8 august îi va aduce, în sfârşit, succesul de atâta vreme aşteptat.

Era ora 6 şi jumătate, dimineaţa, când, de la Muncel la Siret, o mie de guri de foc trăsniră, aruncând peste liniile româneşti o trombă de fier şi flăcări. Canonada e generală şi de o intensitate extremă. Valuri, valuri de infanterie duşmană se infiltrează în spărturile din liniile de apărare. Duşmanul atacă din flanc gara Mărăşeşti, reuşind să înconjoare satul dinspre sud şi vest. Bombardat infernal, acesta dispare sub norii de fum; limbile lungi ale flăcărilor mistuie casele şi gara.

Momentul culminant al bătăliei de la Mărăşeşti îl constituie încleştarea din zona cuprinsă între pădurea La Răzoare şi Via Negroponte, dominată de cota 100. În plină înaintare, aparent victorioasă, coloanele inamice sunt surprinse de un contraatac fulgerător din flancuri, dat de batalioanele comandate de ofiţerii rezervişti Miclescu şi Drăgănescu şi de maiorul Tomescu. Din spate, artileria română şi rusă susţin contraatacul cu un viguros foc de baraj. Cu baionetele la armă, ostaşii români se aruncă năvalnic, prin perdeaua de foc, asupra duşmanului. Îngroziţi, soldaţii inamici o iau la fugă prin pădure, aruncându-şi căştile de metal şi armele. Contraatacul reuşise. Soarta bătăliei era schimbată. Vestea succesului câştigat de Divizia a 13-a se transmite ca fulgerul. Soldaţii din companiile vecine se avântă şi ei la atac. La ora 12.30, întreaga linie românească era reconstituită şi armata noastră victorioasă urmărea duşmanul cuprins de panică. Cea din urmă şi cea mai puternică încercare de străpungere, făcută de duşman în cursul marii bătălii de la Mărăşeşti, dăduse greş. Era scump plătită: numai în acea zi au căzut eroic 114 ofiţeri şi 4 800 de ostaşi. Câmpul acoperit de cadavre şi numeroşi prizonieri capturaţi, mulţimea trofeelor rămase în mâinile noastre arătau cumplitele pierderi suferite de duşman. Prin lupta lor eroică, prin tenacitatea, vitejia şi spiritul de sacrificiu, miile de ostaşi din regimentele 32 „Mircea”, 18, 39, 47, 51 şi 40 Infanterie, 3, 9 şi 10 Vânători s-au aureolat de o glorie nepieritoare.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Victoria de la Mărăşeşti a avut o profundă semnificaţie, marcând un moment crucial în desfăşurarea războiului: ofensiva Puterilor Centrale se prăbuşise, maşina de război germană se dovedise neputincioasă în faţa hotărârii ostaşilor români de a apăra pământul patriei. În ordinul de zi, dat după aceste lupte, comandantul Armatei I, generalul Ieremia Grigorescu, a exprimat limpede semnificaţia victoriei: «La Şuşiţa şi Siret aţi năruit sforţările groaznice ale sălbatecului duşman, dovedind lumii întregi o dată mai mult că „nici pe aici nu se trece”». Aici cunoscu generalul german Mackensen ce este înfrângerea. Mărăşeşti fu «mormântul iluziilor germane».

Victoria armatei noastre la Mărăşeşti, în organizarea căreia şi-au adus contribuţia şi ofiţerii din Misiunea Militară Franceză, a stârnit admiraţia în rândul aliaţilor României. «Românii» – se arăta într-un document al Comandamentului Francez – «au înscris în istoria lumii Siretul alături de Marna, Tver şi Isonse».

Oraşul erou Mărăşeşti a fost decorat cu ordinul «Crucea de argint» – de preşedintele Franţei, Paul Dechanel. Ziarul rus «Iujnii Krai» scria într-un articol al corespondentului său ce fusese pe frontul român la mijlocul lunii august 1917: «Românii sunt bravi şi se luptă ca leii. Azi, când Germania ameninţă să ocupe şi treimea de teritoriu ce a mai rămas românilor, ei mor în mod fanatic, dar ţin în loc pe duşmani. Mor, dar nu se predau. Se luptă pentru orice bucăţică din pământul lor, aşa de sălbatec ca şi lupoaica, când i se răpeşte ultimul pui. Armata, ca un singur om, a răspuns: „Ne vom lăsa aici oasele, dar germanii nu vor putea înainta”».

«Înfrângerea suferită aici de germani» – scria ziarul «Times», referindu-se la victoria românilor de la Mărăşeşti – «constituie cea mai serioasă lovitură pe care au primit-o vreodată în orientul Europei».

Însuşi inamicul a recunoscut înaltele virtuţi ostăşeşti ale românilor, înaltul lor simţ patriotic. «Rezistenţa duşmanului, în special a românilor» – scria generalul Kurt von Morgen, comandantul Corpului I Armată Germană – «a fost neobişnuit de îndârjită şi s-a exprimat prin 61 [de] contraatacuri (pe frontul Corpului I) în timpul celor 14 zile de luptă. Ele au condus mai ales în lupta la baionetă… românii au devenit un adversar demn de respectat».

Generalul von Ludendorff – iniţiatorul planului de cotropire a întregii Moldove – avea să scrie în memoriile sale: «Armata română se întărise în aşa fel, încât ne era imposibil să obţinem succese strategice».

Soarta mi-a hărăzit norocul de a fi trăit, în rândurile Armatei I, măreaţa epopee a Mărăşeştiului. Sunt fericit că am apucat zilele în care, pe temelia durată de generaţiile trecute, se înalţă acum, măreţ şi impunător, edificiul României socialist.

General în retragere Iacob Zadik ‚veteran al războiului din 1916–1918”[7].

[7] General în retragere Iacob Zadik, *Mărăşeşti*, în „Scânteia”, Bucureşti, anul XXXVI, nr. 7 430, sâmbătă, 12 august 1967, p. 2. Numele ortografiat „Zadic”.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

În fapt, Organizaţia Veteranilor de Război îl avea în evidenţă şi chiar într-o atenţie deosebită pe generalul Iacob Zadik, de vreme ce la ziua aniversării îi expedia felicitările de rigoare, după cum se poate deduce dintr-o scrisoare de mulţumire expediată de sărbătorit, din vila în care locuia, Aleea Alexandru, Nr. 8, în Bucureşti:

„Tovarăşe Preşedinte,

Mulţumesc în mod deosebit pentru felicitările trimise cu ocazia aniversării mele de 101 ani.

La rândul meu fac cele mai sincere şi calde urări de sănătate membrilor comitetului organizatoric al veteranilor din războiul antifascist.

Mai adaug: după cum pionierii sunt primăvara vieţii, tot aşa veteranii sunt toamna ei, adică anotimpul recoltelor activităţii lor, deci pentru veteranii armatei – crescuţi în focul dragostei de patrie şi căliţi într-o bogată activitate – de pace şi de război – le fac calda urare de sănătate şi viaţă lungă pentru fericirea lor, mândria armatei şi ca un nobil imbold pentru tinerele generaţii.

10. XII. 1968, Bucureşti General Zadik

Tov. g[enera]l Tache Vasile, Preş[edintele] Comitet[ului] Organ[izaţiei] Veterani[lor] Răzb[oiului] Ant[ifascist]”[8].

*

Singurul ziarist român care s-a îngrijit să-l asculte şi să consemneze, în vremea orânduirii socialiste cele spuse de generalul Iacob Zadik a fost Vasile Firoiu, mânat de ideea întocmirii unei cărţi cu mărturiile câtorva personalităţi care au fost cândva recruţi.

Iată cum s-a petrecut dialogul, cu titlul *Recrut în veacul trecut…*, dintre veteranul general din Primul Război Mondial şi tânărul reporter de la Editura Militară: „Împrejurări prielnice mi-au înlesnit cinstea şi privilegiul să-l cunosc nemijlocit pe cel mai vârstnic general din armata română. Nu numai că trecuse de venerabila vârstă de o sută de ani, dar depăşise anii de viaţă atinşi vreodată de oricare alt general român. Nume pronunţat cu respect şi preţuire în lumea militară, pe care a servit-o activ timp de 44 de ani, generalul-locotenent în retragere Iacob Gr. Zadik a avut bunăvoinţa să-mi vorbească, în repetatele primiri cu care m-a onorat, despre episoade, întâmplări şi fapte petrecute de-a lungul vieţii sale

[8] Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Suceava, Colecţia de documente, Fond nr. 35, Pachetul XIX, fila XIV /32.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

centenare, evocând astfel personalităţi consacrate sau simpli ostaşi, întâlniţi în lunga sa carieră, ca şi în viaţa socială în care a avut, de asemenea, notabile prezenţe.

Cu glasul domol, nu însă stins, cu privirea uşor estompată, cu figura pe care anii şi evenimentele trăite, de-a lungul unui secol, n-au săpat totuşi brazde prea adânci, venerabilul meu amfitrion povesteşte:

– … Ca şef de stat major al Armatei I, în perioada în care-l aveam comandant pe generalul Constantin Christescu, acel militar iscusit şi patriot neînfricat, devenit, după victoria României în cel Dintâi Război Mondial, şeful Marelui Stat Major al Armatei, retrăiesc şi acum[9], după cincizeci de ani, aceleaşi gânduri şi aceleaşi frământări, aceleaşi măreţe emoţii, satisfacţii ca şi atunci. Căci fiinţa mea e stăpânită de epopeea Mărăşeştilor…

Ce-am moştenit noi de la Basarab şi de la Mircea, de la Ştefan şi de la Mihai, trebuia apărat şi acolo, la Mărăşeşti, în Moldova rămasă ultimul petic de pământ al rezistenţei româneşti necotropit de cizma teutonă.

Ca şef de stat major al Armatei I, am organizat şi pregătit frontul din ianuarie 1917, cu soldatul român, al cărui suflet a înlocuit în multe împrejurări chiar muniţia, soldatul-ţăran, despre care căpetenii ostăşeşti franceze n-au ezitat să afirme, preţuind rezistenţa fizică şi admirabilele lui resurse morale, că „se hrăneşte cu nădejdea în victoria dreptăţii lui, doarme pe pântece şi se acoperă cu spinarea”.

Acestui brav luptător fără de prihană tranşeea i-a făcut culcuş şi năzuinţa hrană. Inteligenţa şi bravura ţăranului român pornit să-şi apare glia străbună, iată secretul victoriei noastre, iată miracolul de la Mărăşeşti!

– Poate că aţi binevoi, venerabil general, să-mi spuneţi, chiar acum, după o jumătate de veac de la marea bătălie, dacă aţi avut vreun moment de cumpănă sau de teamă. Teamă de moarte, teamă de prăbuşirea frontului…

– Ca orice om în vârstă, trăiesc în trecut şi e firesc, astfel, să am frontul din Moldova mereu viu în memoria şi în preocupările mele; retrăiesc evenimentele cu o intensitate de parcă faptele s-au petrecut ieri, azi…

Personal, de moarte nu m-am temut; sunt militar, am fost educat în acest spirit al înfruntării primejdiei; deşi îmi apăr viaţa, nu preget s-o jertfesc atunci când e în folosul patriei.

Acum, că am ajuns la vârsta centenară, aş spune mai curând că moartea s-a temut ea de mine, de bine ce m-a ocolit în toate primejdiile prin care am trecut. O singură teamă mă ţinea în chinga neliniştei: pentru viaţa fiului meu, colonel de stat major Zadik I. Grigore[10], acum veteran al războiului antihitlerist, pe atunci, la Mărăşeşti, încă minor, participant voluntar la război, ca elev-plutonier, într-o unitate de aerostaţie. Dar acest sentiment, care aparţinea numai tatălui – mie însumi

[9] Prima convorbire a avut loc în cadrul aniversării semicentenarului Mărăşeştilor (august 1967) (n. V. Firoiu).

[10] A decedat în 1974, în vârstă de 76 ani (n. V. Firoiu).

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

–, nu se cuvenea să aparţină şi comandantului, comandantului care eram tot eu. Pentru că, să ştii dumneata, pe front – mai ales pe front –, comandantul e cu adevărat părintele luptătorilor săi şi fiecare ostaş, fiecare ofiţer, deopotrivă, mi-era drag ca un fiu…

– În afară de vitejia ostaşului, legendara bravură românească, ce v-a impresionat mai mult, ce-aţi păstrat, până-n zilele noastre, din acel eroic şi însângerat moment al războiului?

– Aviaţia. Aviaţia şi aerostaţia. Pentru că amândouă marcau, atunci şi acolo, războiul modern, revoluţionând toate metodele şi mijloacele artei militare. Acele avioane, pe care noi le trimiteam până în adâncul teritoriului ocupat de trupele vrăjmaşe şi pe deasupra poziţiilor şi a tranşeelor lor, împreună cu acel ochi ager, neadormit al aerostierilor din impresionantele baloane captive…, ia, nişte uriaşi elefanţi fără picioare, căţăraţi pe cer…, fără de ale căror relatări nici un stat-majorist nu şi-ar fi putut verifica calculele, nu şi-ar fi putut susţine deducţiile strategice, nu şi-ar fi putut întocmi mişcările tactice ale frontului, n-ar fi putut vedea şi şti ce e «dincolo», mai departe de linia noastră.

Îmi amintesc şi acum cum generalul Berthelot[11], căpetenia Misiunii Militare Franceze pe frontul din Moldova, îşi exprima preţuirea pornită dintr-un sincer entuziasm pentru calităţile zburătorilor noştri, între care Armata I, cea a Mărăşeştilor, propriu-zisă, avea Grupul II, cel de la Călmăţui, numit pe drept «eroicul Grup II al lui Andrei Popovici», maiorul-aviator român căruia George Clemenceau, primul ministru al Franţei, i-a trimis cea dintâi decoraţie franceză de război acordată vreunui ofiţer român pe frontul din Moldova, întâia «legiune de onoare».

– Poate că-mi vorbiţi, venerabile general Zadik, şi despre alte momente din lunga dumneavoastră carieră militară, ca şi din «viaţa civilă», din ceea ce aţi văzut ca şi din ceea ce aţi ascultat şi, firește, aţi socotit demn să reţineţi… (Îl vizitasem din nou, după ce fusese sărbătorit de conducerea Armatei zilelor noastre)[12].

– Ei, acum sunt mai bătrân decât atunci când m-ai stârnit să povestesc despre Mărăşeşti. Acum am o sută şi doi ani. Şi să ştii dumneata că doi ani trecuţi de o sută nu sunt pur şi simplu doi ani… Dar o să-ţi răspund, o să-mi amintesc despre ceea ce te-ar putea interesa pentru tineretul ce vine din urmă. Să caut, deci, prin raniţa amintirilor mele…

… Sunt născut în anul 1867, la Brătuleşti, în Moldova, din părinţi legaţi de glia străbună. Fiind copil de zece ani, îmi amintesc cum suna goarna şi băteau tobele, atunci când s-a dat sfoară în sat că s-a pornit rezbelul împotriva otomanilor, la o mie opt sute şaptezeci şi şapte.

[11] General Henri Mathias Berthelot (1861–1931), membru de onoare al Academiei Române (n. V. Firoiu).

[12] Sărbătoarea s-a petrecut în preajma zilei de vineri, 8 (stil vechi) sau joi, 21 (stil nou) decembrie 1967.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Şi-mi mai amintesc, ca acum – parcă le şi aud – bocetele şi văicărelile femeilor şi ale codanelor, care-şi petreceau oamenii, feciorii şi fraţii, de porneau poate să nu se mai întoarcă.

… Şi tot prin aburul amintirilor de acum aproape un veac, revăd şi aud trâmbiţaşii când au vestit, de astă dată însoţită de bătăi de clopote, încheierea rezbelului şi izbânda noastră asupra otomanilor. De atunci mi-am simţit eu chemarea către armată şi tot ceea ce am făcut, după aceea, numai pentru armată am gândit.

Am pornit la Iaşi, la Institutul Unit (asta era prin anul 1880), am absolvit gimnaziul şi apoi, după vrerea şi stăruinţa mea către părinţi, am devenit elev la Liceul Fiilor de Militari din Iaşi. Eu nu eram fecior de militar, dar am răzbit în acea şcoală aleasă prin mediile mari pe care le obţinusem la învăţătură până atunci, în gimnaziul civil.

Mi-am văzut astfel o parte din vis împlinit: eram militar, dar numai sub raportul disciplinei şi al uniformei. În rest, abia mă pregăteam să devin militar, cu adevăratele lui răspunderi. În anul 1886, am absolvit liceul de la Iaşi şi am ajuns elev la Şcoala de Ofiţeri de Artilerie, Geniu şi Marină din Bucureşti, care funcţiona în localul de pe Calea Griviţei. În această şcoală am venit cu calul de căpăstru, căci atunci călăria făcea parte integrantă din ceea ce trebuie să ştie şi să facă un ofiţer de artilerie şi fiecare elev îşi asigura calul propriu.

Regimul de şcoală, aspru şi fără concesii – pentru nimeni, deopotrivă pentru noi, elevii, ca şi pentru ofiţerii instructori –, nu m-a înfricoşat, pentru că atât la Institutul Unit, cât şi la Liceul Militar din Iaşi cunoscusem viaţa de internat.

Iată – şi venerabilul general îmi întinde o fotografie. Priveşte-o atent. E a promoţiei mele. Citeşte ce scrie pe ea în ortografia vremii: «Şcoala de Ofiţeri – secţia Artilerie, promoţia 1886–1888». Sunt aici toţi cei 20 de elevi ai promoţiei, proaspeţi sublocotenenţi. Vezi ce săbii şi ce mai diagonale semeţe aveam? În mijlocul nostru este domnul locotenent Nisipeanu Nicolae, comandantul bateriei de elevi, instructorul nostru. De la el am învăţat abecedarul artileriei şi tot de la el am învăţat şi am păstrat în cugetul meu credinţa că armata e însăşi ţara, ţara şi poporul.

Am instruit ostaşi, contingente întregi de tunari, prin regimentele din Moldova şi din Tulcea, leat cu leat, am avut superiori comandanţi, apoi am avut eu, la rându-mi, subalterni, am comandat eu şi am devenit şef. Numai la comanda Corpului IV Armată, la Iaşi, am funcţionat nouă ani în şir.

În anul 1922, i-am fost ataşat mareşalului Ferdinand Foch[13], care fusese oaspetele României, în fruntea Misiunii Militare a Franţei, participantă la serbările de la Alba Iulia. După cum i-am fost ataşat unui alt militar al Franţei, mareşalul

[13] Ferdinand Foch (1851–1929), mareşal al Franţei, comandant suprem al forţelor aliate (1918) (n. V. Firoiu).

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Joffre[14], ilustră figură a celui Dintâi Război Mondial, şi el în vizită la noi, în anul 1920, când a decorat cu Crucea de Război a Franţei oraşele Bucureşti, Galaţi, Mărăşeşti şi Giurgiu.

Poate că nu strică să-ţi amintesc ce a spus atunci mareşalul Foch, acel geniu militar căruia i se zicea «învingătorul de la Marna», elogiind ţăranul-soldat român, bravura acestuia. Să-ţi fac eu cunoscut acum ce a declarat, la plecare, pe peronul gării bucureştene, atunci când un ziarist i-a luat un interviu şi l-a publicat în ziar, a doua zi. Dă-mi, rogu-te, din sertarul al doilea, din dreapta, din scrinul pe care e fotografia mareşalului Foch, aceea cu dedicaţie pentru mine, ziarul acela îngălbenit de vreme. Aşa, acesta.

Şi fiul – colonel veteran – îi înmână tatălui ziarul cerut.

– Iată, aşadar, acesta-i ziarul. Citeşte, te rog…

«[…] Aşa cum vă înfăţişaţi, reprezentaţi o mare sforţare de cultură latină, care-mi dă o mare speranţă pentru viitor, anume că România Mare va reprezenta o puternică avangardă a civilizaţiei…

Ţăranul român, pe care l-am văzut adesea în cursul acestei vizite în România, mi-a făcut o excelentă impresie. E atâta bărbăţie, energie şi putere de muncă şi de voinţă într-însul, şi acestea sunt virtuţi care contează în viaţa acestui neam. Aveţi unul dintre cei mai buni soldaţi din lume…»

– Nu mi-aţi vorbit despre alte pasiuni, despre alte preferinţe ale dumneavoastră. N-aţi vrea să le divulgăm acum?

– Pasiuni, nu. Pasiunile mele se rezumă doar la una: armata.

– V-a plăcut muzica, literatura? De cine aţi fost mai legat, despre cine vă amintiţi mai limpede şi mai luminos, mai aproape, pe drumurile vieţii parcurse de dumneavoastră?

– Muzica desigur că m-a înaripat şi pe mine. Dar literatura mi-a plăcut în cel mai înalt grad. Eminescu, ca poet, Caragiale, cu satira lui biciuitoare şi educativă, totodată, Mihail Sadoveanu – cu care aveam relaţii personale, la Iaşi –, acest povestitor în graiul cel mai frumos şlefuit al limbii noastre străbune, în cel mai frumos pe care l-am ascultat vreodată. Şi-mi mai plăcea Sadoveanu pentru bărbăţia cu care-şi descria eroii şi după cum însăila povestirile despre faptele lor pilduitoare. Dar mi-au plăcut şi la francezi, bunăoară, Alex[andre] Dumas tatăl şi Victor Hugo. Iar în germană, nemuritorul Goethe. Mare între titani.

Poezia e un lucru gingaş. Nu o face oricine şi oricum. Şi, desigur, oriunde. Ea e produsul unei minţi deosebite şi al unui suflet ales. Dar ea e dăruită oamenilor aşa, ca o rază de lumină şi o boare înviorătoare, ca un dar al unor inimi pentru toate inimile care bat viaţă omenească pe pământ, deopotrivă pentru femei şi bărbaţi, pentru tineri şi pentru bătrâni. Da, da, poezia e şi pentru bătrâni. Eu l-am cunoscut

[14] Joseph Joffre (1852–1932), mareşal al Franţei, comandant suprem al armatelor franceze (1915–1916) (n. V. Firoiu).

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

pe poetul Emil Gârleanu[15], care era ofiţer activ. Şi acum armata are poeţii ei, mai mulţi şi … la lumina zilei. Că pe vremea mea, unii ofiţeri se cam codeau să apară în public ca poeţi, că-i pedepsea garnizoana...

Iar pe linia convingerilor mele [potrivit cărora] cultura sprijină şi educaţia militară, am donat Muzeului Militar Central documente şi fotografii din viaţa mea, dar legate de istoria ţării, după cum am donat Academiei trei sute de cărţi valoroase din biblioteca mea, precum şi patruzeci şi patru de partituri – cântece şi romanţe vechi. Să ştii dumneata că un cântec, ca şi o poezie caldă, îi dă omului curaj.

– Pentru că aţi pomenit despre curaj, n-aţi vrea să-mi spuneţi ceva tocmai despre curaj? Dumneavoastră ce definiţie daţi curajului?

– Eu aşa gândesc, că actul de curaj e exprimarea unei atitudini. Este o nobilă mărturisire a omului către sine. A ta către tine însuţi, către ai tăi, către pământul patriei tale. O trăsătură a caracterului, în care egoismul şi instinctul de conservare dispar şi se afirmă doar spiritul de devoţiune pentru ideea pentru care lupţi, pentru ceea ce aperi şi susţii. Multe din marile înfăptuiri ştiinţifice sau artistice n-ar fi putut fi realizate dacă celor angajaţi le-ar fi lipsit curajul. Supremul act de curaj al creaţiei. Spiritul cutezător şi actul de curaj nu trebuie să fie o demonstraţie în sine, un spectacol, ci afirmarea hotărâtă a unei idei nobile, generoase, în care crezi cu dăruire nedrămuită.

– Unde v-aţi aflat la 23 august 1944?

– Urmăream mersul operaţiunilor războiului şi-i întrevedeam sfârşitul prin doborârea nemţilor. Actul acela curajos şi istoric al insurecţiei armate de la noi a grăbit sfârşitul hitlerismului şi a scurtat însăşi durata celui de-al Doilea Război Mondial. Data de 23 august 1944 e filă de istorie, act de căpătâi… […]

La 8 aprilie 1970, generalul care a intrat, în anul 1918, el cel dintâi, în fruntea trupelor, eliberând dulcea Bucovină, veselă grădină, cu pomi roditori şi mândri feciori, cum o cântă – în vecia românească – Vasile Alecsandri, a încetat să mai fie între cei vii.

Cu generalul-locotenent în retragere Iacob Gr. Zadik s-a statornicit un record de longevitate, fiind, după cum am arătat, primul general român care a atins vârsta de 103 ani.

Cu el s-a aşternut pe încă o lespede de granit un laur de bronz”[16].

---

[15] [Emil Gârleanu (1878–1914), prozator, regizor, scenarist de film şi jurnalist, debutează, în 1900, cu versuri în paginile revistei ieşene „Arhiva”, conduse de A. D. Xenopol, semnând cu pseudonimul Amilgar. Vezi, între altele: *crispedia.ro/emil-garleanu/* (accesare: 11 aprilie 2016); C[onstantin] C[iopraga], *Gârleanu, Emil*, în vol. Eugen Simion (coord.), *Dicţionarul general al literaturii române (E–K)*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005, p. 288–290. Nota redacţiei]

[16] V. Firoiu, *...Şi eu am fost recrut*. Evocări cu generalul Iacob Zadik, acad. Miron Nicolescu, acad. Henri Coandă, acad. Ion Jalea, acad. P. Constantinescu-Iaşi, acad. Horia Hulubei, acad. Constantin Daicoviciu, acad. Mihai Beniuc, acad. Nicolae Giosan, acad. Eugen Pora, general Gh. Negrescu,

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

În mod sigur, discuţiile au fost mai bogate în amănunte şi semnificaţii decât lasă a se bănui din textul tipărit, din care lipseşte tocmai Unirea Bucovinei cu Regatul României, din noiembrie 1918, ca şi expediţia Diviziei 8-a în Pocuţia, sub comanda generalului Iacob Zadik, în sprijinul polonilor în lupta pentru depresurizarea ţării lor de pretenţiile teritoriale ucrainene.

Fireşte că opera generalului Iacob Zadik merită a fi reconstituită de specialişti în istoria militară a poporului român şi punctul de pornire ar trebui să fie documentele şi nicidecum legendele. În această perspectivă ne stau la dispoziţie câteva fonduri: *În Cinstea ostaşilor Diviziei [a] 8-a, 1918, 11 no[i]emvrie 1919, Bucovina*, [Cernăuţi, 1920]; Arhivele Naţionale Suceava, Colecţia de documente, Fond nr. *35*, Pachetul XIX; Muzeul Militar Naţional din Bucureşti, Donaţia dr. Ioan Zadik, Mss. 470; Arhiva de Stat a Regiunii Cernăuţi, Fond *805, Divizia [a] 8-a Infanterie, 1912–1944*; Fond *950, Regimentul 3 Grăniceri, Divizia [a] 8-a, Cernăuţi, 1918–1940*; Centrul pentru Studierea şi Conservarea Arhivelor Militare, Piteşti, Fond *2271, Divizia 8 Infanterie*, Dosar crt. 382, pe 1918, cu 276 file, cuprinzând *Dări de seamă asupra operaţiunilor din Bucovina, de la 23 octombrie 1918 până la 31 decembrie 1918* [stil vechi].

În Dosarul nr. 382/1918, de pildă, situaţia din teren este prob ilustrată prin dări de seamă pentru fiecare zi şi hărţi localizând efectivele trupelor care au executat misiunile. Reproducem un asemenea document, cu titlul *Divizia 8-a, Biroul de operaţii. Dare de seamă asupra operaţiilor din Bucovina*:

„În seara de 23 oct. 1918, ora 18, s-a primit la Comandamentul Diviziei prin telefon *Ordinul de operaţii Nr. 1* (alineat la copie) al Ministerului de Război, prin care se ordona ca Generalul Iacob Zadik, având sub ordinele sale trupele din alineatul tabel, să ocupe fără întârziere Iţcani şi Suceava, iar de aici să întindă ocuparea Bucovinei până la Cernăuţi inclusiv.

În acelaşi timp, prefectul judeţului Botoşani, venind de la Burdujeni, aduce ştirea că [acolo] se petrec lucruri grozave: bande armate cu puşti şi mitraliere devastează oraşul – apoi se îndreaptă spre Siret şi Suceava. Domnul Flondor, preşedintele Consiliului Naţional din Cernăuţi, l-a rugat insistent să intervină pe lângă guvernul român pentru ajutor urgent.

S-a dat ordin telegrafic maiorului Ionescu, comandantul Companiei de Grăniceri Botoşani, să adune maximul posibil de oameni (100–120) şi să se constituie în unitate de comandă şi cu ei să ocupe chiar în noaptea de 23 / 24 c[urent] Iţcanii, pentru a-l pune la adăpost de devastări.

Alexandru Balaci, acad. Radu P. Voinea, Costache Antoniu, Ion Bănuţă, Mariana Drăgescu, Dumitru Tudose, Constantin Voineag şi locotenentul Ion Baciu, Bucureşti, Editura Militară, 1974, p. 13–20. Mai exact, generalul Iacob Zadik nu a împlinit 103 ani, pentru că, născut în ziua de vineri, 8/20 decembrie 1867, în familia lui Grigore şi a Eufrosinei, în comuna Brătuleşti, Roman, a murit în ziua de duminică, 4 aprilie 1970, în oraşul Bucureşti, la vârsta de 103 ani fără nouă luni, o săptămână şi cinci zile.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Pentru executarea ordinului de operaţii No. 1 s-au luat imediat următoarele măsuri:

a) Comunicare telefonică tuturor corpurilor puse sub comanda Generalului Zadik, pentru a-i preveni de operaţiunile ordonate şi a se pregăti de plecare [fila 2];

b) S-a[u] dat ordine verbale d-lor generali Leca, comandantul Brigadei 16 Infanterie, şi generalului Niculcea, comandantul Brigadei 14 Infanterie (celui din urmă prin telefon), care avea să comande detaşamentelor ce urma să opereze:

a) în judeţele Siret şi Rădăuţi, şi

b) Suceava, Gura Humorului, Câmpulung, Vatra Dornei.

c) S-a dat trupelor ordinul de operaţiuni prin care se hotăra gruparea trupelor în trei regimente:

1) Regimentul Dorohoi (Colonel Ghiorghiu) din Regimentul 29 Infanterie, Jandarmi Rurali Dorohoi, Grănicerii de pe teritoriul judeţului Dorohoi şi Regimentul 8 Roşiori (tot ce se poate înjgheba), o baterie artilerie (eventual) şi un grup moto-mitraliere, având misiunea de a intra în localitatea Siret şi a restabili şi menţine ordinea;

2) Detaşamentul Botoşani (colonel Tomoroveanu) compus din Regimentul 37 Infanterie, Jandarmi Rurali Botoşani, Grăniceri de pe teritoriul Botoşani, un grup moto-mitraliere şi o baterie artilerie (eventual), având misiunea de a merge la Siret, unde va aştepta noi ordine;

3) Detaşamentul Fălticeni (Colonel Rotaru), compus din Regimentul 16 Infanterie, Jandarmi Rurali Suceava, Grăniceri de pe teritoriul judeţului Suceava, una baterie artilerie (eventual), un grup moto-mitraliere şi Regimentul 3 Roşiori, având misiunea de a merge la Iţcani şi Suceava, restabilind şi menţinând ordinea de comun acord cu autorităţile locale.

Detaşamentele urmau a începe mişcarea în ziua de 26 octombrie.

În privinţa organizării lor s-au luat dispoziţiunile cuprinse în înştiinţările anexe la *Ordinul de operaţii Nr. 1*.

Operaţiuni executate

Faţă de situaţiunea turbure din Bucovina, venirea armatei noastre, cerută aşa de insistent de populaţia paşnică bucovineană, trebuia să se producă cât mai urgent.

Dl I. Flondor, Preşedintele Consiliului Naţional din Bucovina, prin telefon, relatează că la Cernăuţi situaţiunea este imposibilă. Armata ucraineană, cu efectiv de 600–800 [de] oameni, asemenea toţi demobilizaţi, austriaci […], terorizează populaţia şi nu îşi mai [iau] răspunderea urmărilor ce ar putea decurge din această stare de lucruri. S-a[u] primit ştiri telefonice şi de la Câmpulung şi Gura Humor[ului] că nesiguranţa domneşte pretutindeni, bande armate comit spargeri şi chiar crime; depozitele statului şi ale armatei sunt devastate.

Din alăturatele rapoarte ale comandorilor militari ai plăşilor Berhometele şi Herţa se poate vedea situaţia care domneşte în Bucovina. Din toate ţinuturile

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Bucovinei se cere, cu insistenţe, ajutorul grabnic al trupelor noastre pentru a restabili ordinea, a reda populaţiei siguranţa vieţ[i]i şi a avutului.

Se anexează în copie petiţia adresată de către Primăria Rădăuţi [fila 1 verso].

Fiindcă majoritatea efectivelor corpurilor erau în diferite detaşări, ca munci agricole şi achiziţii de producte, în judeţe, grădini de zarzavat, în cazarmă nu se găse[şte] decât abia efectivul pentru garda corpului; deci o intervenire imediată nu era posibilă decât [realizată] de unităţile disponibile, adică trupele de grăniceri şi jandarmi rurali din judeţele Dorohoi, Botoşani şi Suceava, care erau puse la dispoziţia diviziei.

De la început, [li] s-a fixat general[ilor] Leca şi Niculcea sectoare, în care vor acţiona pentru a restabili ordinea şi organizarea teritorială următoarele:

a) pentru generalul Leca judeţele Siret şi Rădăuţi;

b) pentru generalul Niculcea judeţul Suceava, Gura Humorei şi Câmpulung.

În cursul acestei zile, unităţile de graniţă au intrat în Iţcani şi Suceava, restabilind ordinea. Compania de Grăniceri Dorohoi a trimis o recunoaştere până la Rădăuţi, care a adus următoarea ştire: «oraşele şi satele sunt ocupate de bande răzleţe de ruteni, cari jefuiesc populaţia şi depozitele statului. Noi suntem aşteptaţi, solicitându-se grabnice ajutoare. În Cernăuţi se află Regimentul 24 Colomea şi Legiunea Ucraineană, cu efectiv [de] 2 000 [de] oameni, cari, fiind bine organizată, atacă trenurile şi au înaintat până la Hliniţa».

În general, situaţiunea trupelor ce se află la dispoziţia Diviziei 8-a era următoarea:

Regiment[ele] 29, 37 şi 16 Infanterie avea[u] oameni împărţiţi pe întreg[ul] teritoriu al judeţului respectiv la munci agricole şi pentru rechiziţionarea de alimente şi furaje.

Regimentul 16 Infanterie era aproape dezbrăcat.

Regiment[ele] 3 şi 8 Roşiori, nesosite încă din Basarabia, pe zona Diviziei 8-a.

Grănicerii răspândiţi pe frontieră, iar jandarmii răspândiţi în judeţ.

Faţă ca această situaţiune şi având în vedere insistenţa cu care era cerut ajutorul armatei române de către populaţia Bucovinei, s-a[u] dat ordine telegrafice şi telefonice tuturor corpurilor de trupă pentru adunarea grabnic a oamenilor din detaşări, operaţiune care, adăugându-se pregătirile pentru plecare, cerea oarecare timp.

Toţi comandanţii au raportat că nu se pot pune în marş decât în dimineaţa zilei de 26 oct., în care sens s-a[u] dat şi ordine.

Comandantul Trupelor Regale Române din Bucovina,
General Zadik
Şef de stat Major,

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Lt.-colonel Rovinaru”[17].

*

Copie după *Adresa D-lui Preşedinte*
al Consiliului Naţional din Bucovina

„Domnule General,

În numele Consiliului Naţional, vă comunic următoarele:

În ziua de 6 noiembrie st. n., au pus rutenii, cu forţa, mâna pe guvernul ţării. În urmă, s-a deslănţuit pretutindeni o anarhie, s-au format bande cu caracter bolşevi[c], ameninţând libertatea, averea şi viaţa locuitorilor acestei nefericite ţări. Primim ştiri aproape din toată ţara, mai ales din nordul Bucovinei, de volnicii brutale cu daune ireparabile. Toate prăzile se cară la Galiţia. E de neapărată trebuinţă a restabili, cu forţa armată, pacea în ţară. Fiecare moment de întârziere aduce enorme pagube, ireparabile, pentru ţară şi dificultăţi pentru armată. Vă rugăm cu toată insistenţa să ocupaţi fără întârziere toată ţara, în primul rând capitala Cernăuţi, pe drumul cel mai scurt. Aici se vor lua, apoi, toate măsurile necesare.

Forţa contrarilor e de tot neînsemnată, cel mult 800 [de] înarmaţi cu 2 mitraliere, legiunea Ucrainenilor, afară de bande. Credem că va ajunge pe deplin, pentru moment, o armată de 10 000 [de] oameni. Mai adăugăm că [şi] Consiliul Naţional e ameninţat [...] în libertatea lui de contrari (adversari). Preşedintele singur a fost nevoit să se retragă într-un loc sigur. Dacă nu vă hotărâţi imediat, nu putem răspunde pentru gravele urmări, cari, fără îndoială, se vor resimţi de neamul întreg.

Preşedintele Consiliului Naţional,
Dr. Iancu Flondor

Pentru conformitate,
Şef Birou Operaţii Divizia [a] 8-a
Căpitan Şerb…[18].

*

Ordinul Corpului IV Armată Nr. 272, din 7 noiembrie 1918.
La Nr. 75, din 31 octombrie, către Marele Cartier General,
trimis Corpului 4 Armată în copie.

[17] Centrul pentru Studiul şi Conservarea Arhivelor Militare, Piteşti, Fond *2271*, Divizia 8 Infanterie, Dosar crt. 382, 1918, f. 1–2.

[18] *Ibidem*, f. 18.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

„Comandantul, luând cunoştinţă de tactul şi priceperea cu care Comandantul Diviziei [a] 8-a a rezolvat problemele delicate ce i s-au pus în cale în momentul ocupării Bucovinei, îşi îndeplineşte o datorie plăcută de a-i mulţumi atât personal, cât şi tuturor colaboratorilor săi, ofiţeri şi soldaţi, îndemnându-i să continue de a lucra şi în viitor pe aceeaşi cale, binemeritând de la patrie şi de la neam.

Comandantul Corpului IV Armată,
General de Divizie Petala”[19].

*

Din cuvântul de răspuns la întâmpinarea lui Iancu Flondor, din ziua de luni, 11 noiembrie 1918, generalul Iacob Zadik sublinia importanţa evenimentului şi lipsa jertfelor, cel puţin până la intrarea trupelor române în Cernăuţi: „Pentru despărţirea Bucovinei de Moldova a trebuit să se verse sânge, a trebuit să cadă cap de domn; pentru recâştigarea ei însă n-a curs niciun pic de sânge”.

Totuşi, în timp, s-au înregistrat – datele calendaristice sunt după stil vechi – însemnate pierderi: 31 octombrie 1918 – 1 mort, 1 rănit şi 4 dispăruţi din grupa de moto-mitraliere, 2 răniţi din Regimentul 37 Infanterie; 11 noiembrie – 1 mort din Regimentul 29 Infanterie; 16 noiembrie – 2 morţi şi 4 dispăruţi din Regimentul 25 Infanterie, „adormind în tren au trecut în Galiţia”; 17 noiembrie – 1 mort din Regimentul 25 Infanterie; 20 noiembrie – 1 mort din Regimentul 25 Infanterie şi 1 din Regimentul 29 Infanterie; 22 noiembrie – 1 mort din Regimentul 29 Infanterie; 23 noiembrie – 1 mort din Regimentul 37 Infanterie; 26 noiembrie – 1 mort din Regimentul 25 Infanterie şi 2 morţi din Regimentul 37 Infanterie; 27 noiembrie – 1 plutonier şi 1 soldat din Regimentul 37 Infanterie, morţi; 29 noiembrie – 1 mort din Regimentul 29 Infanterie; 12 decembrie – 1 mort din Regimentul 29 Infanterie; 14 decembrie – 1 mort din Regimentul 25 Infanterie.

Aşadar, un total de 17 morţi, 3 răniţi şi 8 dispăruţi într-un răstimp de două luni şi o săptămână şi dintr-un efectiv de 261 [de] ofiţeri, 7 542 trupă [7 803 oameni], 2 316 cai şi 417 trăsuri, cât însuma Divizia a 8-a, conform cu *Situaţia de efectivul trupelor aflate în Bucovina pe ziua de 11 noiembrie 1918*, Fond *2271*, Dosar crt. 382, pe anul 1918, fila 92.

În ziua de 23 mai 1919, Divizia a 8-a trece hotarul din Bucovina în Galiţia, pentru a face legătura cu trupele române din Maramureş, dar şi pentru a-i ajuta pe poloni să-i înlăture pe combatanţii bolşevici ucraineni, care luptau pentru acapararea vechiului spaţiu polonez la noua republică sovietică ucraineană.

[19] *Ibidem*, f. 77.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

La împlinirea unui an de la istorica zi a intrării trupelor române în Cernăuţi, generalul Iacob Zadik a tipărit o proclamaţie – *Dl general Zadik către populaţiunea Bucovinei* –, în care şi-a exprimat mulţumirea faţă de populaţia căreia armata română i-a asigurat liniştea, avutul şi viaţa:

„Scumpi cetăţeni ai Bucovinei!

Ziua de 11 no[i]embrie 1919, data împlinirei unui an de când trupele Diviziei a 8-a au călcat pe pământul scump al Bucovinei, a fost prilejul încununărei unei munci cinstite, depuse din partea celui dintâi ofiţer ca şi [a] celui din urmă soldat, de când ne găsim în mijlocul dumneavoastră.

Manifestările sincere şi entuziaste, pornite din toate unghiurile ţărei şi de la populaţiunea de toate naţionalităţile, au fost răsplata cea mai preţioasă pentru munca încordată şi pentru străduinţele ostaşilor Diviziei a 8-a.

Din înălţimea piedestalului de bucurie, pe care m-a urcat dragostea ce aţi arătat-o armatei române, mă tem că sufletul meu înduioşat nu va găsi cuvântul potrivit pentru a exprima fiecăruia mulţumiri în numele bravilor ostaşi ce am onoarea a-i comanda.

Dragostea mea neţărmurită şi admiraţiunea mea fără pereche se îndreaptă însă către ogorul pe care sunt chemaţi a-l cultiva, rând pe rând, preotul, învăţătorul şi ofiţerul, către ţărănimea din toate unghiurile Bucovinei.

Vouă, ţărani ai Bucovinei, de orice naţionalitate, vouă, care dovediţi în fiecare moment că cu fier de plug şi fier de armă se scrie istoria ţărei, vă trimit toate mulţumirile mele, pentru că, lăsând lucrul vostru, aţi mers să ascultaţi vocea preotului şi glasul dascălului, care glorificau munca ostaşilor Diviziei [a] 8-a.

Fiţi totdeauna ascultători glasului acestor apostoli şi fiţi convinşi că biserica, şcoala şi armata sunt cele trei alcătuiri de stat în cari jobenul şi redingota dau mână, fără jenă, cu cojocul şi căciula ţărănească.

Mulţumesc, de asemenea, presei de toate nuanţele din Bucovina, care a văzut în ziua de 11 noiembrie 1918 momentul bine venit pentru a recunoaşte în mod cinstit meritele necontestate ale bravilor noştri ostaşi.

Mulţumesc, plin de recunoştinţă, domnului ministru delegat Nistor, Administraţiei Bucovinei şi domnilor deputaţi şi senatori, reprezentanţi ai poporului bucovinean, care, stăpâniţi de deosebita atenţie faţă de ostaşii noştri, printr-un manifest plin de înalte sentimente patriotice, adresat poporului bucovinean, au luat iniţiativa serbărei acestei zile.

Mulţumesc, plin de recunoştinţă, domnilor funcţionari ai instituţiilor de stat, de toate treptele, pentru că, răspunzând chemărei din manifest, au contribuit cu cuvântul şi cu fapta la exprimarea vădită a sentimentelor de care sunt animaţi faţă de armata română.

Mulţumind funcţionărimei, îmi îndrept gândul, cu deosebită dragoste, spre apostolii poporului, către preoţii şi învăţătorii de toate naţionalităţile.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Biserica, şcoala şi armata sunt cei trei stâlpi ai neamului, de aceea este explicabil că din biserică şi şcoală au ieşit cele dintâi şi cele din urmă cuvinte de laudă pentru armată.

Scumpi cetăţeni ai Bucovinei! Cinstind faptele armatei, vă cinstiţi pe voi înşivă, căci armata este una şi aceeaşi plămădeală cu poporul. Deci cinste vouă!

Sufletul meu se luminează însă la manifestarea de dragoste a întregei populaţii bucovinene, căci această manifestare îmi dă încrederea nestrămutată că în vremuri bune, ca şi pe timpuri viforoase, zefirul, ca şi viscolul, vor aduce pe aripa lor din toate colţurile Bucovinei refrenul «Trăiască România Mare» [!]

În numele ofiţerilor şi soldaţilor Diviziei a 8-a, ale căror fapte au fost glorificate de voi, mulţumesc încă o dată, cu recunoştinţă, tuturor cetăţenilor bucovineni.

General Zadik”[20].

Revista „Unirea” din Cernăuţi tipăreşte, peste câteva zile, în partea sa *Galeria oamenilor politici,* un articol intitulat *Generalul I. Zadik*: „În istoria fiecărui popor sunt nume cari, prin măreţia faptelor săvârşite de purtătorii lor, rămân strâns legate de momentele mari naţionale ale neamului din mijlocul căruia au răsărit.

În primul loc, capetele încoronate, conducătorii politici ai statelor şi marii generali, cari, în fruntea armatelor naţionale, asigură mărirea, independenţa şi gloria neamului. Istoria poporului român a avut şi ea de înregistrat nume mari şi înălţătoare pe tărâmul politic şi militar. Între acestea din urmă putem clasa şi numele aceluia de care e strâns legată istoria dezrobirei Bucovinei. Generalul Iacob Zadik, care, răspunzând chemărei deznădăjduite a fraţilor bucovineni şi călcând primul în fruntea vitezei sale divizii pe pământul sfânt şi sângerând al dulcei Bucovine, şi-a asigurat un loc de cinste în rândul oamenilor mari pe cari i-a dat neamul nostru.

Numele generalului Iacob Zadik, viteazul comandant al Diviziei [a] 8-a, este şi va fi pentru toţi bucovinenii şi urmaşii lor, cari cu drag îşi vor aminti de zilele mari ale dezrobirei – precum şi pentru noi, cei din Regat, cari cu dor şi jale priveam la pământul scump ce acum 144 ani ne-a fost răpit din trupul Moldovei –, ca luceafăr măreţ, care ne-a luminat calea în întunecosul drum dintre tirania şi jugul străin şi ziua mare a libertăţii.

Generalul Zadik, militarul desăvârşit, este şi omul cu mintea luminată, diplomatul abil, purtătorul dreptăţii pentru toţi şi pentru toate. Figură impunătoare, prin tăria de caracter, cugetul înalt şi dreptatea personificată. În faţa sa nu vede decât dreptul fiecăruia de a trăi şi [de a se] desvolta liber conform cu dorinţele proprii.

[20] „Unirea”, Cernăuţi, anul I, nr. 4, 30 noiembrie 1919, p. 9 şi 10.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

De la reîntoarcerea administraţiei româneşti în ţinutul Bucovinei, generalul Zadik, prin înalta sa înţelegere pentru vremurile mari prin care trecem, a dat dovadă de multă pricepere pentru problemele privitoare la diferitele naţionalităţi conlocuitoare, probleme ce fatalmente se ivesc în asemenea ocaziuni. Generalul Zadik a dat dovada unui spirit larg, democratic şi figura sa blândă, vorba lui caldă şi dulce a[u] impus fiecăruia, fără deosebire, respectul cel mai desăvârşit în faţa oamenilor şi a legilor.

Prin faptele sale mari şi drepte, generalul Zadik lasă o dâră luminoasă, care-l înalţă în faţa noastră şi-i înscrie numele în cartea veciniciei cu litere de aur.

Nero”[21].

Din păcate, fastul manifestării şi copleşitoarea emoţie i-au tulburat generalului amintirea zilei de duminică, 11 noiembrie 1918, când Iancu Flondor se îmbrăţişa cu Iacob Zadik, precum „doi fraţi care nu s-au văzut de 144 de ani”, şi numele preşedintelui Consiliului Naţional Român din Bucovina, care a chemat în sprijin Armata Regală Română şi a primit-o cu cea mai înduioşată bucurie, a fost dat uitării…

Iancu Flondor n-a uitat însă asemenea ofensă din partea unui reprezentant al Patriei Mume şi, în toamna anului 1922, când Regele Ferdinand a inaugurat Universitatea din Cernăuţi şi l-a decorat cu o medalie… regească, boierul de viţă veche nu s-a urnit din conacul de la Storojineţ, a refuzat pur şi simplu s-o vadă şi i-a trimis-o îndărăt…

[21] „«Unirea». Revistă săptămânală pentru consolidarea politică şi culturală a tuturor cetăţenilor bucovineni”, Cernăuţi, anul I, nr. 5, 7 decembrie 1919, p. 2.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Copiii generalului Iacob Zadik (20 decembrie 1867) – Grigore (27 martie 1898), Ioan Christea (30 ianuarie 1900), Margareta-Eufrosina (17 iunie 1903) – şi soţia Rose (născută Tatos).

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

Vizita generalului Badoglio la Iaşi, primit de generalul Iacob Zadik şi Mihai Negruzzi

Generalul Iacob Zadik şi locotenent-colonelul Rovinaru, pregătind intrarea trupelor române în Bucovina, 8 noiembrie 1918, Primăria din Suceava.

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)

KANCLERZ ORDERU
ODRODZENIA POLSKI
stwierdza
że
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ
dekretem z dnia
6 kwietnia 1999 r.
zaliczył
do Oficerstwa Rumuńskiego
Jakuba Jacob Zadika
Generała Dywizji Wojsk Rumuńskich
w poczet
Kawalerów Orderu
Odrodzenia Polski
nadając Mu odznaki
Krzyża Komandorskiego z gwiazdą
tego orderu

KANCLERZ
SEKRETARZ

Ministerul de Războiu

Brevet

Noi Ministru Secretar de Stat la Departamentul de Război adeverim că prin Înaltul decret N. 2390 din 20 Iulie 1921 Majestatea Sa Regele a binevoit a conferi Generalului de Divizie Zadik Iacob
din Comandamentul Corp 4 Armată
Medalia „Victoria" a marelui război pentru civilizație 1916-1921

Ministru de Război

Directorul Superior al personalului
Colonel

Nr. 06228
anul 1924 luna Decemvrie ziua 20.
București

Decorații primite de generalul Iacob Zadik, aflate la Muzeul Militar National București, donația dr. Ioan Zadik

BDD-A32810 © 2016 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.15 (2026-09-14 15:13:11 UTC)